

Van hoog water naar breed water

De overvloedige regen die in de nieuwjaarsperiode grote delen van Vlaanderen onder water zette, plaatste de overstromingsproblematiek – nog maar eens – op de politieke agenda. Iedereen begint in te zien dat er dringend meer ruimte voor water nodig is. Dat ook het natuurbeleid hier een belangrijke bijdrage kan leveren, kwam totnogtoe weinig of niet aan bod.

TEKST: PETER SYMENS – FOTO:

De invulling van het principe 'Ruimte voor water' vertaalt zich vandaag in een zoektocht naar locaties voor bijkomende 'gecontroleerde overstromingsgebieden' (GOG's). Zo wordt alleen al in het kader van het geactualiseerde Sigma-plan in het stroomgebied van de Schelde gezocht naar niet minder dan 4000 ha bijkomende GOG's. Dat zo'n gecontroleerd overstromingsgebied maatschappelijk op veel voordelen botst, blijkt bijvoorbeeld uit de moeilijk realisatie van het GOG (potpolder) in Kruibeke-Basel-Rupelmonde. Het gemeentebestuur van Kruibeke heeft ondertussen al 14 juridische procedures ingespannen tegen de aanleg van dit overstromingsgebied, totnogtoe overigens zonder enig succes. Een van de instrumenten om bijkomende

overstromingsgebieden af te bakenen zijn de NOG- en ROG-kaarten. De NOG-kaarten bieden een overzicht van alle van nature overstroombare gebieden in Vlaanderen en geven dus een overzicht van alle mogelijke zones voor de aanleg van overstromingsgebieden. De ROG-kaarten brengen de gebieden in beeld die tijdens de laatste jaren effectief overstroomd zijn en tonen dus aan waar de belangrijkste probleemgebieden liggen.

Water in natuurgebieden

Natuurpunt beheert momenteel over heel Vlaanderen 11.800 ha natuurgebied. Een situering op de NOG- en ROG-kaarten leert ons dat nagenoeg twee derde van deze gronden in van nature overstroombare gebieden liggen. Tijdens de overstromingen van 1998-

2002 is een kwart hiervan ook daadwerkelijk overstroomd. Daarnaast overstroomden ook nog gronden buiten die NOG's.

Deze cijfers tonen zonder meer aan dat ons aankoopbeleid een belangrijke bijdrage levert aan de tijdelijke berging van water waardoor heel wat maatschappelijke ellende en economische schade in tijden van watersnood voorkomen worden. Als je weet dat de overstromingen van 1998 alleen al in het Netebekken geleid hebben tot schadeclaims voor meer dan 60 miljoen euro, dan kan je gerust stellen dat elke euro die de Vlaamse overheid investeert in ons aankoopbeleid ook voor het waterbeleid een goede investering is. Deze cijfers tonen ook aan hoe dramatisch slecht het gesteld is met ons watersysteem. Want uiteindelijk overstroomde 'slechts' een

Een stap naar duurzame ontwikkeling?

Het Federaal Planbureau (FPB) publiceerde zopas het tweede duurzaamheidsrapport. Het rapport onderzoekt of België in de periode 1998-2001 een stap gezet heeft naar duurzame ontwikkeling. Het behandelt tien vraagstukken waarvoor de federale overheid bevoegd is. Dat is onder meer visvangst en biologische diversiteit in zee, gebruik van genetisch gewijzigde planten, energieproductie en –consumptie en tabaksconsumptie. Het rapport komt tot de vaststelling dat de meeste conclusies van het eerste rapport uit 1999 ook vandaag nog steeds gelden. Zo blijft er te weinig afstemming tussen genomen beslissingen en middelen voor uitvoering. Toch is er ook verbetering merkbaar.

Sinds 1992, toen in Rio de Janeiro de grote milieuconferentie plaatsvond, zijn er duidelijk stappen vooruit gezet, zowel op het vlak van de mentaliteit als bij de instellingen.

Een brochure met de krachtlijnen is beschikbaar op de website van het FPB: www.plan.be/nl/theme/sustdev
Info: valerie.kochuyt@natuurpunt.be

In beroep tegen Remo-stort

Midden februari kreeg het Remo-stort in Houthalen-Helchteren een nieuwe vergunning van de Bestendige Deputatie van Limburg. 2 jaar geleden kreeg Remo reeds een vergunning om 20 jaar te graven en te storten in een Vogelrichtlijngebied. Natuurpunt ging toen in beroep, en de minister beperkte de ver-

Omdat een deel van onze natuurgebieden kon overstromen werd heel wat maatschappelijke ellende en economische schade in verder stroomafwaarts gelegen woonwijken voorkomen.

kwart van onze natuurgebieden die in van nature overstroombare gebieden gelegen zijn en dus bleef 75% potentieel bergingsgebied totaal onbenut, terwijl verder stroomopwaarts en/of stroomafwaarts vaak hele woonwijken onder water stonden...

Let wel, niet alle natuurgebieden lenen zich zo maar tot omvorming naar overstromingsgebied. Overstromingen kunnen ook voor een aantal planten en dieren desastreuze gevolgen hebben. Zo is onlangs de laatste populatie van de harlekijnorchis in Vlaanderen volledig uitgeroeid door het water te hoog, te lang en te vervuild in het natuurgebied Demerbroeken te zetten.

Van bestrijding naar preventie

Het creëren van bijkomende, al dan niet

gecontroleerde overstromingsgebieden is echter nog steeds een oplossing 'aan het einde van de pijp', die eerder de gevolgen dan de oorzaken van wateroverlast aanpakt. Preventie is en blijft de eerste prioriteit om de overstromingsproblematiek daadwerkelijk en duurzaam het hoofd te bieden. We moeten het water zolang mogelijk vasthouden en bergen op de plaats waar het valt of aan de oppervlakte komt, om het vervolgens zo traag mogelijk af te voeren. In feite moeten we dus in de eerste plaats op zoek naar 'retentiegebieden' in plaats van 'overstromingsgebieden'.

Ook hier biedt het natuurbeleid kansen. Dat is er veelal op gericht om het natuurlijk watersysteem te herstellen. In de praktijk betekent dit het tenietdoen van drainagesys-

temen, het verhogen van het waterpeil, en het herstel van natuurlijke waterlopen. In de terminologie van de waterbeheerder komt dit dus neer op het vasthouden van water, het lokaal bergen van water en het vertraagd afvoeren.

Natuurgebieden zijn natuurlijke 'retentiegebieden' bij uitstek en leveren dus ook in dat opzicht een belangrijke bijdrage aan de kwantitatieve doelstellingen van het integraal waterbeheer.

Het creëren van 'meer ruimte voor natuur' door natuurgebieden te verwerven is dus zonder meer ook een belangrijk instrument om effectief de doelstelling 'meer ruimte voor water' ter voorkoming van overstromingen te realiseren.

gunning tot eind 2003. Maar intussen ligt de hele vergunde oppervlakte al weer vol, en moest weer een nieuwe vergunning aangevraagd worden. Natuurpunt zal hiertegen beroep aantekenen. Het storten moet ophouden, zeker in beschermde gebieden. Er moet een duurzame oplossing komen voor het afvalprobleem, in plaats van de problematiek jaar na jaar voor zich uit te schuiven.
[Meer info: steven.vanholme@natuurpunt.be](mailto:steven.vanholme@natuurpunt.be)

Weer slechte punten voor Belgisch waterbeleid

Begin maart publiceerde de UNESCO een rapport over waterkwaliteit. In de landenrangschikking stond België op een bescha-

mende laatste plaats. 'Verouderde cijfers' luidde de officiële reacties. Dat willen we best geloven. Maar niemand kan ontkennen dat ons land telkens op nieuw bijzonder slechte prestaties neerzet. Zelfs met bijgewerkte cijfers halen we amper de middenmoot. Toch nog altijd erg magertjes.

Het is dan ook hoog tijd dat het decreet integraal waterbeleid, waarover al jaren gediscussieerd wordt er eindelijk komt.

Ondertussen hebben verschillende regionale en lokale verenigingen zich verenigd in een Vlaams Waterfront. Ook enkele Natuurpunt-afdelingen hebben zich daarbij aangesloten. Die organisaties willen concrete projecten rond integraal waterbeheer versterken door ervaringen en resultaten uit te wisselen. De projecten zelf zijn zowel gericht op het beleid als op concrete actie op het terrein.